

Kystskogkonferansen i Stokmarknes 2023.

SKOGREISINGSEVENTYRET I LOFOTEN OG VESTERÅLEN

“Det største eventyret er det som ligger foran oss.”

J. R. R. Tolkien

Vladimir Matic

Skogforvalter i Lofoten og Vesterålen

www.arktiskgran.no

Med skogreising menes etablering av ny skog på arealer som tidligere ikke var betraktet som skog i kyststrøk.

I kyst- og fjordstrøk har det tradisjonelt også inkludert treslagsskifte til mer produktive treslag.

- Skogkommisjonen av 1951. utarbeidet en plan som omfattet et framtidig skogreisingsareal på 490 000 hektar i hele Norge.
 - ca. 80 000 hektar var tilplantet med utenlandske treslag.
 - av dette sitkagran (*Picea sitchensis*) og lutzgran (*Picea lutzii*) ca. 50 000 hektar.
 - resten var norsk gran (*Picea abies*), (rundt 80% av skogreisingsarealet).

Mest av arealet med utenlandske treslag ligger i Vestlandet og i Nord-Norge (Lofoten og Vesterålen).

Skogreisningen ble en betydelig aktivitet utover i siste halvdel av 1950-tallet og utover på 1960- og 1970-tallet.

Fra midten av 50-tallet tok planting seg kraftig opp med en topp midt på 60-tallet. Planting gikk deretter nedover, men tok seg på nytt opp på 1980-tallet og holdt et relativt høyt nivå helt fram til midten av 90-tallet.

De siste 20 årene har planting av nye arealer ligget på et svært lavt nivå. Det dreier seg om så lite som ca. 50 dekar årlig for hele skogbruksdistriktet.

Årlig skogreisingsareal i hektar, inkludert arealer med treslagsskifte, i Nord-Norge og totalt i skogreisingsstrøkene.

Kilder: Landbruks- og matdepartementet og Landbruksdirektoratet

Skogplanting begynte i Lofoten og Vesterålen omkring 1910. :

1908. i Vestvågøy og Bø kommuner, 1909. i Hadsel kommune,
1910. i Bjørnskinn kommune, 1911. i Sortland kommune,
1922. i Vågan kommune, 1926. i Øksnes kommune og
1935. i Andøy kommune.

Fram til den statlige skogreisingsatsingen startet på 1950-tallet
var knapt 4000 dekar plantet med barskog.

I utgangspunktet var det disse eldste plantefeltene som var den
utløsende faktor for at granhogstene kom i gang i Lofoten og
Vesterålen for nærmere 10 år siden.

Feltform			Angang	Felteier og adresse	herred	Areal i da.			Antall planter			Fullpl. år	Utgitt år
A nr.	B nr.	C nr.				i alt	plantbart	Gjerde 1 m.	beregnet	årlig	medgått		
Hadsel													
90			1909	Ehr. Fredriksen, Rulbu		13,5	13,5	420	3000	1000	14350	1922	
244			1913	Fr. G. Bruun, Hadsel		14	14	490	8800	1500	18500	1933	
311			1918	W. Nikolaisen, Friskelund		10,9	9,9	430	4000	700	5900	1927	
Bø													
10			1908	Rasmussen, Skarvågen		10,3	10,1	320	5000	1000			
379			1923	Jayque Laug, Bidel		13	11	328	6600	1000	6700	1937	
415			1924	Fjærvæd skole		10,4	4,25		6300			1931	
150			1926	Paul Ljustensen, Straumfjonn		11			6000	1000	6500	1934	
Sortland													
156a			1911	G. A. Ellingsen, Sortland		21,4	20,4	585	15200	1000	15400	1936	
156b			1924	" " "		5	120		3000		3700	"	
312			1920	Olav Elvenes, Elvenes		9,8	4,50		6000	700	5800	1927+	
316			"	Sortland del		6,6	5,1	325	3000	1000	3500	1928+	
345			1922	Einav Johnsen Skiev		10,8	10,5	435	6500	1000	9200	1933+	
Øksnes													
595			(86)/1925	Peter Eide m/fl. Krahleugst		50							
461			1932	K. Rasmussen Sommarøy		16,8	15,3	600	8500	2000		1937	
654			1934	Tunstrads eier, H.d.l. Jorden		20			11000	1500	14100	1942	
550			1934	Burtonus Abelsen, Steinlands fj.		10,2	4,20		6000	1000	6000	1941	
			"	E. og S. Skjerve, Børslustad		10,8			5500	1000	6000	1940	

Skogplantningen her nord.

I tilslutning til den kraftige og manende artikkel, som «Nordlandsposten» bringer idag fra formannen i Saltens Skogselskåp og som vi gjerne vil gi vår tilslutning, kan nevnes, at Saltens Skogselskåp også i det siste har forsøkt innførelse av den hurtigvoksende **Sitka-gran**, som egentlig hører hjemme i Alaska og har sitt navn efter byen Sitka der. Den er bl. a. overført til Nord-Skotland, hvor den, efter hvad det opplyses, trives utmerket. Der blev ifjor vår utplantet ca. 17000 planter av denne gran mottatt fra Vestlandets forstlige forsøksstasjon, som står i forbindelse med Bergens Museum. Planterne blev utplantet i enkelte kyststrøk i Salten, Lofoten og Vesterålen og de stod ifjor ganske pent.

Formannen har iår, efter hvad «Nordlandsposten» erfarer, mottatt et parti frø av Sitka-granen fra en engelsk forbindelse og dette er overlatt skogselskapet her til utsåning på selskapets planteskole på Rognan.

I Lofoten og Vesterålen ble mest plantet vanlig gran.

I 1927. ble det satt ut 1000stk sitkagran på Kongsmarken plantefelt i Svolvær.

Med sine spisse nåler og tette kroner, overvokset sitkagranen annen vegetasjon og med en gang var meget lovende.

Skogsgrensen mot kysten ble flyttet på denne måten, de treløse lynchheiene blei mange steder erstattet av tette granbestander.

I 1946. var etablert Ervik planteskole ved Harstad av Troms skogselskapet. Målet var å få fart i planteproduksjonen «etter tyskernes skograseringer».

Skogplantefeltet i Kongsmarken.

Står nu meget lovende, men haren har anrettet betydelig skade.

Under sitt opphold i Svolvær har fylkesskogmester Helgesen inspisert Saltens Skogselskåps plantefelt i Kongsmarken.

Feltet er nu fullt utplantet, dels av skolebarn fra Svolvær og dels av Bondeungdomslaget som nu fører tilsyn med feltet. Der blev torsdag foretatt oprydning av løvskog på feltet. Det viser sig at de planter som er satt ut står meget lovende, noe man i første rekke kan takke Svolvær Bondeungdomslag for.

På feltet har man ialt henimot 8000 stykker furu- og grantrær av forskjellig art. Herav er igjen 1000 stykker av den hårdføre **Sitka-gran**. Disse planter står spesielt godt og synes å passe utmerket for vårt klima. De blev satt ut i 1927 og har allerede nådd en høide av en meter, altså langt mer enn annen gran som er plantet her.

Sorenskrivergården Råvoll i Hadsel blir kystplanteskole

Hadsel kommune har kjøpt sorenskrivergården Råvoll og ved skjøte av 20. mars 1954 forært eiendommen til Salteen Skogselskap for anlegg av planteskole.

Skogselskapet har med takk mottatt denne storslätte foræring.

Eiendommen Råvoll som ligger på Langøya består av gjenstående uthus etter brannen for noen år siden, ca. 50 dekar innmark og betydelige utmarksarealer som er bevokset med bra bjerkeskog.

Salten Skogselskap har i flere år søkt etter en eiendom for anlegg av planteskole for kystforholdene, men det har vist seg vanskelig å få avstått et tilstrekkelig stort jordareal som tilfredsstillte fordringene. Da Råvoll ligger så nært sjøen og ved Børøysundet, har fagfolk hatt sine betenkeligheter på grunn av vindtrekket gjennom Børøy og Sortlandsundet. Imidlertid menes det å kunne rettes på ved anlegg av hensiktsmessige lebelter. Av dette hensyn har man funnet det riktig å prøve seg frem. Det ble derfor høsten 1952 ompløyet et mindre areal som i fjor vår ble tatt i bruk, idet der ble sådd ut 3,4 kg. nåletrø og omplantet i alt vel 60 000 2-årig frøplanter som ble levert fra Rognan Planteskole og for vel 12 000 sitkaplanters vedkommende fra Troms Skogselskaps planteskole Eryik ved Harstad.

Den første kystplanteskole i Lofoten og Vesterålen

Salten Skogselskap har fra 1920-tallet søkt etter en eiendom for anlegg av planteskolen for kystforholdene men det har vist seg vanskelig å få avstått et tilstrekkelig stort jordareal.

Hadsel kommune har kjøpt sorenskrivegården Råvoll og foræret eiendommen til Salten Skogselskapet i 1954. Eiendommen Råvoll hadde 50 dekar innmark og betydelige utmarksarealet bevokset med bjerkesjog.

Hver sitkagran og lutzgran som nå blir hogt i Lofoten og Vesterålen, ble i sin tid dyrket fram på Råvoll planteskolen.

Planteskolen var i 36 år en veldig viktig arbeidsplass i området. Spesielt var den svært viktig som en av de første kvinnearbeidsplassene.

Råvoll Planteskole

har åpent for salg av planter mandag—fredag fra kl. 08.00—16.00, lørdag kl. 09.00—13.00.

Lutzi/Sitkagran, Norsk gran, Engelsmannsgran, Edelgran, Sibirsk Lerk, Buskfuru og Bergfuru, forskj. str. Karplanter og frilandsplanter.

Råvoll Planteskole

8440 Bitterstad — Tlf. 088/56 676.

For eksempel i 1974. var plantet 800 000 gran-planter i Lofoten og Vesterålen:

200 000 var sitkagran fra Råvoll

600 000 norskgran fra Rognan planteskole.

Etterpå var plantebehovet mindre.

Siden høsten 1987. en privatperson - Finn Stokvik, har ingått leieavtale med Salten Skogselskapet og drevet virksomheten på Råvoll. De hadde 3 fast ansatte som i høysesong jobbet doble skift for å dekke etterspørselen i Lofoten som var mer naken da.

Skogselskapet solgte Råvoll planteskole i november 1990. Ny eier ble Lofotplantasjen AS fra Fygle i Lofoten.

Planteskole ga et umåtelig bidrag til skogreising og utvikling av skogbruket i området.

Hva slags skog har vi etter skogreising, og hva er situasjon i skogbruket i Lo & Ve?

- 115 000 dekar plantet barskog, 10% av det total skogarealet.
- sitka- og lutzgran ligger på 50 000 dekar, men står for over 60 % av volumproduksjonen totalt.
- I perioden mellom 2011.-2018. var det årlig avvirket mellom 5000 og 9000 m³ gran.
 - I 2022. ble hogt 24 200 m³ gran.
- Fra 2011. til 2021. har sitkagran og lutzgran stått for 80-90% av hogsten til industriformål i Lofoten og Vesterålen

Skogreising med mange forskjellige treslag i Voie, Vestvågøy. - Foto: Bjørn Rakstang.

Jeg vil gjerne påpeke at det er sitkagran og lutzgran som er ressursgrunnlaget for at det er bevilget 23 millioner kroner til to tømmerkaier i Vesterålen og for prosjektarbeidet med etablering av et industrielt sagbruk og tilknyttet treindustri i Stokmarknes Miljøhavn.

Skogreising, hogst og veinettet i vårt område:

Skogreisingsskogen som var plantet i 1950-tallet kommer til å bli gammel nok til å bli hogd i neste 10 årene.

Men, lett tilgjengelige arealer er allerede hogt ned. Vi trenger tilgang til skogen for hogst med 60t total vekt og 24 meters lengde og oppgradering av kommunale veier. Så det er en forutsetning at utbygging av infrastruktur følger.

I dag har vi prosjekter for ca. 2,5 millioner kroner i veibank med hogstvolum på over 7000m³, men vi har fått tildelt bare 200 000 kroner som tilskudd til skogsveier.

Flere store skogsbilveier er under bygging, men uten veimidler er det umulig å forvente økt hogst.

Skogreising som et dilemma gjennom de siste årene:

Skogreising etter 2.verdens krig har vært mye diskutert i de seneste årene.

Skogen var plantet med formål om å “bygge landet”, men nå ser mange på skogsreising som en total katastrofe.

Skogbruket møter en økende kritikk og motstand fra miljø- og friluftslivorganisasjoner. Nå er det mange som tror at Sitka har ødelagt norsk natur, biologisk mangfold, og at utenlandske treslag er fiender.

Det ser ut som om de velger å glemme at bruk av utenlandske treslag i skogsreising var ikke bare p g a tømmerproduksjon men også p g a beskyttelse mot vind, havsalt, ras og erosjon.

Men med “Det grønne skiftet” og statens initiativ “Planting av skog på nye areal som klimatiltak” blir det interessant å se om vi skal ha en ny skogsreising og mer påskoging.

Framtiden i skogreisningseventyret

- Ved siden av hogst og skogsveier, er den viktigste saken restaurering av avvirket arealer. Også ungskogpleie og faglig samarbeid med skogeiere.
- Lofoten og Vesterålen arealet er enormt og det er svært vanskelig å holde kontakt med alle skogeiere, men internett er tilgjengelig for alle.
Derfor har jeg laget et nettsted for å gjøre skogbruket digitalt.
- Prosjektet "Gran i Lo. & Ve. - Arktiskgran" ble lastet opp på internett som et nettsted:

www.arktiskgran.no

Arktiskgran.no

om Arktiskgran Besøk Lo + Ve Skogbruk Bruk av Tre Nyheter Skogskole

Gran i nord - 68° og 69°

Vi vokser sammen
Lo+Ve
Skogbruk i Lofoten og Vesterålen

BLI KJENT MED GRAN I NORD
All skog er vernskog her.
Norskgran sammen med Sitka- og Lutzgran er Arktisk grana.
Mer om prosjekt

Stort kommersielt potensiale i sitkagran
Sitkagran i Nord-Norge i gjennomsnitt vokser 12-15 kubikkmeter per hektar per år. Nye undersøkelser viser nå at potensialet for ytterligere vekst av norsk sitkagran er svært stort.
Mer om rapport

Prosjekt "Gran i Nord"
Gran i nord – kan man lage trelast av nordnorsk tømmer?
De foreløpige resultatene gir skogforskerne grunn til optimisme. Undersøkelsene tyder på at styrkeegenskapene blir bedre med alderen og at nordnorsk grantømmer kan være egnet til konstruksjonsvirke. Det gir muligheter for utvikling av trelastindustri i nord.
Mer om prosjekt

Melding om kystskogbruket 2022
Skog- og trenærings i Norge har et stort potensial til å drive fram det grønne skiftet, og kanskje størst er potensialet i skogene langs kysten.
Les mer på www.kystskogbruket.no
Melding som PDF

Veivisere i skogbruket

NORSK SKOGBRUK
Norsk skogbruk skriver om skogbruk. En kan lese flere artikler her og mer på <https://norsk-skogbruk.no>

NORSK SKOGBRUK OG PEFC
NORSK PEFC SKOGSTANDARD
HVORDAN BLI SERTIFISERT
HVORFOR ER SKOGEN VIKTIG

Bilder er tatt fra www.pefc.no og har lenker til PEFC Norge nettsted

Naturforvaltning Skogforvaltning
Interkommunal samarbeid for Lofoten og Vesterålen
© 2023 by Vladimir Matic
Skogforvalter i Lofoten og Vesterålen
arktiskgran@sortland.kommune.no

Veiledere som pdf

Veiledere i PDF er for erfarne skogeiere som trenger en oppfriskning, og for nye skogeiere som trenger veiledning.

Formålet med veiledere er å hjelpe skogeiere til å forstå bedre kommunens rolle, bli bedre kjent med endringene i lover og forskrifter, og få et bedre samarbeid med oss som forvalter en rekke lover og forskrifter knyttet til skogbruk.

KYSTSKOGBRUKETS ABC Råd om aktuelle gjøremål i skogen din.

En enkel veileder som besvarer de fleste aktuelle spørsmål for kystskogeieren. Heftet er et resultat fra Kystskogbrukets prosjekt «Kompetansebygging i kystskogbruket».

Den gir kortfattede svar på sentrale spørsmål og omtaler de viktigste gjøremålene for skogeiere langs Norskekysten. Av innholdet nevnes: vurdering av når skogen er hogstmoden og konsekvensene av å hogge for tidlig, skog og klima, hva du skal gjøre når du ønsker å hogge, skogfond, skogsvei, planting og rydding eller tynning.

Skog vokser ikke bare opp!

Skogkurs har utviklet en veileder til hjelp for valg av rett alder å hogge skogen.

Veilederen finner du her hos Skogkurs.

Konklusjonen er krystallklar, det er svært mye å hente både økonomisk og i klimaeffekt ved å vente med å hogge skogen til den er hogstmoden, dvs oppnådd hogstklasse 5. Det er snakk om to til tre ganger så stor netto inntekt per dekar for skogeier. Forrentningen ved å utsette hogsten knuser bankrenta.

Melde om hogst - veileder

Skogfond - veileder

Skogfond-hva kan dekkes

Byggherrensvarer sjekkliste

Byggherre på skogveiprojekt

Can man make tre-last av nordnorsk tømmer?

Har som jobb å knekke plank...

Nørdeball trenger 30 000 kubikkmeter sitkagran

NORSK ARKITEKTUR: Alle gode ting er TRE

på www.visitnorway.no

På nettstedet, publiserer skogforvaltning viktige nyheter, deler veivisere i skogbruket, overfører kunnskapen, publiserer rapporter fra NIBIO, Miljødirektoratet, Landsbrukdirektoratet og annet.

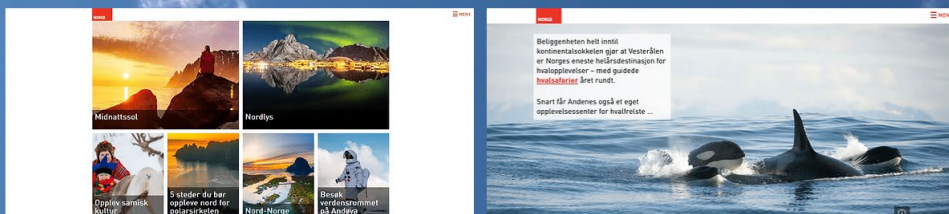
VISIT
VESTERÅLEN

Vesterålen er eneste stedet i Norge hvor du opplever hvalsafari med profesjonelle aktører hele året. Øyriket Vesterålen er mulighetenes rike, kjent for et variert aktivitetstilbud for hele familien.

Det er viktig at både lokalbefolkninga og besøkende tar vare på den vakre naturen rundt oss. Vi har uskreve regler som sier at det du tar med ut på tur, tar du også med deg hjem igjen. Vi nyter alle godt av de flotte omgivelsene og ønsker at de som vandrer i turløypene etter oss, også skal ha glede av turen sin. Vesterålen er merket som Bærekraftig reisemål.

Norges mest populære reisemål

Vesterålen har mange opplevelser, enten du reiser med kjæresten, venner eller familie.

Kom og kjenn på wow-følelsen!

les mer på <https://www.visitnorway.no/reisemal/nord-norge/vesteralen/planlegg-reisen/>

<https://www.visitnorway.no/reisemal/nord-norge/vesteralen/>

Vårt nettsted er ikke bare skogportalen,
men også en invitasjon til å besøke området vårt og bli kjent
med et sted hvor havet møter kysten, naturen er ren
og skogen plantes og trives.

Tusen takk for besøket
og
oppmerksomheten